

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Константин Трендафилов Константинов,

Шуменски университет „Епископ Константин Преславски”

за дисертационния труд на Радостина Георгиева Благоева на тема „*Следстоличният некропол на територията на Големия царски дворец във Велики Преслав (XI-XIV в.)*”

за присъждане на образователната и научна степен „доктор” в област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.2. История и археология, докторска програма Археология (Средновековна българска археология)

I. Данни за автора на дисертацията

Радостина Георгиева Благоева е родена на 05.09.1979 г. През 2002 г. завършва висше образование в Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“, специалност История, а през 2003 г. магистърска степен по Археология в същия университет. В периода 2005-2013 г. работи като екскурзовод/фондохранител в Археологически музей „Велики Преслав“, а от 2013 г. е уредник фондове в същата културна и научна институция.

II. Данни за процедурата

Съгласно ПРАС на Шуменския университет трудът на Радостина Благоева беше обсъден на заседание на Катедрата по история и археология при Факултета по хуманитарни науки на ШУ. Тогава Катедреният съвет взе единодушно решение да се открие процедура за публична защита, което бе утвърдено от ФС на ФХН. Със заповед на Ректора на ШУ (№ РД-16-124/20.07.2021 г.) бе назначен състав на научно жури. То проведе своето първо заседание на 30.07.2021 г., на което бе избран председател и бяха определени рецензентите и авторите на становища във връзка с предстоящата публична защита. Горепосочените факти ми дават основание да констатирам, че досегашният ход на процедурата е в пълно съответствие с разпоредбите на нормативните документи.

III. Данни за дисертацията и автореферата

Структурата на дисертацията на Радостина Благоева е съобразена с разглежданата тема и се състои от Увод, Три глави, Заключение, Списък на използваната литература, Списък на съкращенията в текста, Каталог на гробовете, Каталог на гробните дарове и инвентар, Приложение с общ обем 306 страници.

Избраната тема е дисертабилна, научният стил е академично издържан, с добро познаване на фактологичния материал. Предимство в случая е и фактът, че в продължение на няколко археологически сезона докторантката и научният ѝ ръководител проучваха в екип личния дворец на преславските владетели и детайлно са запознати с изследваната проблематика.

Уводът на дисертационния труд представя в синтезиран вид предмета, целите и задачите, както и основните методи за тяхното решаване. Ясно е определен хронологическият и териториалният обхват на темата, както и нейната актуалност и значимост. Представеният в последния параграф кратък библиографски преглед по темата се отличава с акуратност, критичност и същевременно коректност към по-ранните изследвания.

В Глава първа на работата е направен сполучлив опит за проследяване на топографията на регистрираните при различни столични обекти некрополи и нанасянето им на една обща карта на града, което спомага за цялостно очертаване границите на т.нар. „Град на мъртвите“ във Велики Преслав в периода XI–XIV в. В тази част на дисертацията е анализирана и стратиграфската картина в средновековен Преслав, изградена е относителна хронология на обитаването му, направен е преглед на последователността на промените в градоустройствената му схема и са открити отделните жилищни хоризонти. Особено ценна е информацията, представяща основни тенденции и погребални практики, характерни за източноправославното християнство през средновековната епоха.

Глава втора е основна за дисертационния труд на Радостина Благоева и представлява сполучлив опит за класификация на обнародваните следстолични гробни съоръжения на територията на Големия царски дворец във Велики Преслав. При изработването на подобна схема съвсем логично и научно издържано са взети предвид няколко основни признака: приложените конструкции и материали, положението на скелета, поставените като гробен дар или инвентар предмети. Подобен методологичен подход позволява на дисертантката не само да анализира емпиричния материал, но и да предложи модел за бъдещата работа в този дял от живота на средновековен Преслав.

Трета глава е опит за обобщаваща характеристика на населението на Преслав за периода от XI–XIV в. според данните от некрополите. Подобно решение заслужава адмирации с оглед на трудностите, които произтичат най-вече от недостатъчното публикуване на резултатите от досегашните разкопки. Все пак дисертантката е успяла

до голяма степен да открие особеностите на отделните исторически периоди и промените, които настъпват в градоустройствения план на следстоличния Преслав.

Заключението на дисертационния труд представлява опит за представяне в резюме на основните изводи на автора. Те са резюмирани в седем общи извода, повтарящи до известна степен структурата на самата работа.

Каталогът е изготвен прецизно и представя пълна информация както за топографията, ориентацията и особеностите на отделните гробове, така и за стиловите белези и датировката на гробните дарове и инвентар.

Приложението на дисертацията включва таблици, карти, планове, снимки и схеми, които илюстрират самото изложение. Добро впечатление прави коректното представяне на илюстративен материал, взимстван от други публикации.

Представеният автореферат (общ обем 39 страници) е изработен според правилата за подобен род изследвания и в пълна степен отразява съдържанието на дисертационния труд.

IV. Научни приноси

В своята автосправка за научните приноси дисертантката е открила пет такива. Според мен всички те са правдоподобни и коректно посочени. В рамките на настоящото становище, обаче аз искам да открия най-съществения, а именно, че дисертационният труд на Радостина Благоева е сполучлив опит за обобщаващо изследване върху следстоличните погребвания на територията на Големия царски дворец във Велики Преслав през XI-XIV в. Положителна тенденция е и фактът, че за постигане на така поставената цел дисертантката е използвала личната си практика като заместник-ръководител на археологически обекти в НИАР „Велики Преслав“.

V. Бележки и препоръки

Без да поставям под съмнение качествата на предложения дисертационен труд към него могат да се отправят и някои бележки. Коректно е да се отбележи, че техният брой е незначителен поради факта, че голяма част от отправените от мен препоръки в хода на предварителното обсъждане са взети предвид и отстранени от дисертантката. Все пак с оглед на евентуалната бъдеща работа на Радостина Благоева по темата, тя би могла да се подобри в следните аспекти:

1. Да се потърсят преки аналогии с добре проучени средновековни некрополи не само от българските, но и от съседни земи от изследвания период, което би позволило работата да придобие още по-завършен вид.

2. Текстът да премине стилова, техническа и граматическа редакция с цел отстраняване на подобен род грешки, забелязващи се на места в изложението.

VI. Заключение

Представеният от Радостина Георгиева Благоева труд, обобщава и илюстрира нейната досегашна практическа работа на терен. Независимо от направените забележки, този труд представлява една добре разработена дисертация с приносни моменти, свързани предимно с обнародването, анализирането и класифицирането на резултати от проучването на следстоличния некропол на територията на Големия царски дворец във Велики Преслав през XI-XIV в. Всичко това ми дава основание да заключа, че са налице необходимите обстоятелства (научни и процедурни) на Радостина Благоева да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор” в област на висше образование 2. Хуманитарни науки и професионално направление 2.2. История и археология, докторска програма Археология (Средновековна българска археология).

03.10.2021 г.

гр. Шумен

доц. д-р Константин Константинов